

A Balti-tengeri Tanács létrejötte

1 - A Balti-tengeri Tanács országai (fotó: cbss.st (térkép), cbss.org (logó), cia.gov (zászlók))

A Baltikum területe a viking kor óta a nagy vándorlások, kulturális és technológiai fejlődések cseréjének helyszíne volt. Sok konfliktussal, harccal, országok uniójával, közös uralkodókkal.

A Balti-tenger jelentősége hatalmasabb, mint gondolnánk. A tenger 415 km² területével nem tartozik ugyan a nagyok közé, de vonzáskörzete négyszer akkora, mint maga a tenger. A medencéjén osztozó országrészekben 85 millió állampolgár él.

Az itt fekvő tíz ország közül három ország történelme évszázadokon keresztül összeforrt. A „balti országok” néven emlegetett Észtország, Lettország és Litvánia kulturálisan is nagyon közel áll egymáshoz. Napjainkban is sokan úgy gondolnak rájuk, mint a Szovjetunió valamikori területére, azonban Észtország és Lettország egykor, a skandináv országokkal együtt, Észak-Európa szerves része volt, míg Litvánia Közép-Európához, különösen Lengyelországhoz állt közel. Történelmük fordulatai és viharai után a három állam jó úton halad, hogy ismét önálló országokként tekintsenek rájuk.

Ez a három ország a 19-20. században kétszer is kivívta függetlenségét. A II. világháború után azonban kényszerűségből végül teljesen integrálódtak az akkor létrejött Szovjetunióba.

Függetlenségüket, a felszín alatt, folyamatosan igyekeztek megőrizni. E mozgalmak sikerének egyik csúcspontja az 1989 augusztusában megszervezett **balti lánc**, mely a világ egyik legnagyobb élőlánca volt. Az eseményen kb. 2 millió észt, lett és litván ember vett részt, láncként összekötve fővárosaikat. Szándékuk az volt ezzel, hogy felhívják magukra a világ közvéleményének figyelmét függetlenségük 50 évvel korábbi elvesztésére. Nem volt minden előzmény nélküli az augusztus 23-ra tervezett tömeges összefogás, hiszen az esemény épp a Molotov–Ribbentrop-paktum egykori aláírásának napjára lett időzítve.

2 - 2 millió ember alkotta a 600 km hosszú élőláncot 1989-ben (fotó: englishrussia.com)

Lettországban 1985-ben jelentek meg az első függetlenségi mozgalmak, ekkor adták elő „*A fény kastélya*” című dalt, melyet további demonstrációk követtek. 1987 nyarán **Tallinban** is született egy dal, mely az észt nép összetartozásáról szólt. **Litvániában** az éneklő forradalom kezdetét az 1987-es Rockmenthez kötik, melynek során lett és

észt énekesek több nemzeti lelkületű dal is elénekeltek. A későbbi mozgalmak célja, többek között, a nemzeti szimbólumok visszaállítása volt.

Mindössze négy év kellett ahhoz, hogy az **éneklő forradalom** kezdetétől az országok eljussanak függetlenségük kikiáltásához. Elsőként Litvánia vált le a Szovjetunióról 1990. március 11-én. A következő év nyarán (augusztus 20-án és 21-én) a másik két ország is megszavazta önállóságát.

A hidegháborút követően a Baltikumban zajló drámai geopolitikai változások végül egy új időszakhoz vezettek.

Mindenki érezte, hogy milyen történelmileg jelentős eseményeket élnek át az országok. A határok átalakultak, a politikai berendezkedések változtak, ám a közös múlt és jövő mindig összekötötte őket. Meglátták ezért a lehetőséget abban, hogy a balti-tengeri országok ismét összefoghassanak és a tenger ne elválassza, hanem összekösse ezeket a területeket. Inspirációként tekinthettek akár a nagy történelmi múlttal rendelkező, fénykorában 16 egykori ország városait összekötő **Hanza-szövetségre** is, mely közel félezer évig működött ebben a régióban.

A dán és a német külügyminiszter, Uffe Ellemann-Jensen és Hans-Dietrich Genscher, az országok közötti együttműködésben látta a jobb jövő reményét, szerették volna a régiót újra erős pozícióban látni. Szándékuk egy civilizált és konstruktív együttműködés megteremtése volt, az újabb konfliktusok kirobbanásának elkerülése érdekében.

3 - Uffe Ellemann-Jensen and Hans-Dietrich Genscher (fotó: bdforum.org)

Kezdeményezésükre megszervezték a koppenhágai konferenciát, melyre minden régióbeli ország képviselőjét meghívták. Ennek eredményeként **1992. március 5-én**, 10 ország részvételével megalapították a **Balti-tengeri Tanácsot** (Council of the Baltic Sea States, röviden **CBSS**). A CBSS tagja volt az alapító Dánia és Németország mellett Norvégia, Finnország, Svédország és Lengyelország. Hozzájuk csatlakozott Észtország, Lettország és Litvánia, valamint Oroszország. A Tanács létrehozása hozzájárult ahhoz, hogy a tagországok és az Európai Bizottság kapcsolatai szorosabbá válhassanak.

4 - Az első CBSS összejövetel résztvevői (Koppenhága, 1992. március 5-6.) - balról jobbra: Henning Christophersen, Paavo Väyrynen, Andrey Kozyrev, Hans Dietrich Genscher, Thorvald Stoltenberg, Uffe Ellemann-Jensen, Algirdas Saudargas, Krzysztof Skubiszewski, Lennart Meri, Margaretha af Ugglas, Janis Jurkans (fotó: researchgate.net)

A CBSS fő célkitűzései között szerepelt az új demokráciák támogatása, a gazdasági fejlődés elősegítése, a technológiai kooperáció, humanitárius és egészségügyi problémák kezelése, továbbá a környezetvédelem, különösen a fenntartható energiaforrások támogatása. Fontosnak tartották a kulturális kapcsolatok és az oktatás elősegítését is, valamint fejleszteni kívánták a közlekedési és a kommunikációs infrastruktúrát. A feladatok irányítását az Elnökség látja el, mely minden évben másik tagországra száll át. Elsőként Finnország, majd Észtország kapta ezt a feladatot, jelenleg Lengyelország van soron.

Az évek során a Tanács nemcsak szorosra fűzte kapcsolatát az Európai Bizottsággal, hanem számos, a célkitűzésében szereplő projektet is előkészített. Tervei között szerepel még, hogy a felmerülő igények alapján újjal bővíti tevékenységét.

Forrásjegyzék:

<https://cbss.org/about-us/history/>

<https://www.cbss.st/dbafile663/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Council_of_the_Baltic_Sea_States#

Szurok Dávid, index.hu: <https://index.hu/kulfold/2021/12/27/a-balti-allamok-a-rendszervaltas-utan/?token=ca41085f4febca51b07ade1e08aa8750>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szovjetuni%C3%B3#>

https://en.wikipedia.org/wiki/Cold_War

https://en.wikipedia.org/wiki/Singing_Revolution

https://en.wikipedia.org/wiki/Baltic_Way

https://en.wikipedia.org/wiki/Baltic_states#

The Council of the Baltic Sea States – 20 Years: <https://cbss.org/wp-content/uploads/2020/05/OFFICIAL-BOOK-2012.pdf>

<https://www.hanse.org/de/staedtebund/mitgliedsstaedte>